

Slovenski Dom.

Napredno kmetsko glasilo.

Izhaja vsako soboto in velja za vse leto za Avstro-Ogrsko 3 krone, za Nemčijo in druge dežele 4 krone, za Ameriko 1 dolar.

Posamezne številke veljajo 10 vinarjev.

Za oznanila se računa: trlistopna petit-vrsta 14 vin., vsa stran 48 K, pol strani 24 K, četrt strani 12 K, osmina strani 6 K. Pri vseletni inserciji primeren popust.

Dopisi se naj frankirajo in pošiljajo na uredništvo »Slovenskega Doma« v Ljubljani, Knaflcova ulica št. 5. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina in oglasi se naj pošiljajo na upravnništvo »Slov. Doma« v Ljubljani.

Izseljevanje na debelo.

Kranjska je ena onih dežel, odkoder se kmečko prebivalstvo kaj rado izseljuje. Večinoma gredo ljudje v severno Ameriko, delajo v rudokopih in tovarnah ter se vračajo domov. Nekateri se poprimejo tam tudi trgovine in obrta ali rokodelstva in pridejo spričo znane kranjske pridnosti do blagostanja. Poslednji se pa redkokdaj vračajo v domovino, ker se popolnoma vdomačijo v Ameriki in jim ta postane druga domovina.

Izseljevanje je v splošnem veliko zlo. Rodna zemlja se zapušča, domači krovi se zapuščeni podirajo. Če se pa pusti rodbino doma, je še slabše, kajti glave manjka pri hiši in izteče se vse narobe. Naše kmečke žene so pridne, toda pride skušnjavec z zapeljivimi besedami in jih oamji — mož se vrne domov in rodbinska sreča je pri kraju.

V hvalo našim ljudem moramo pa omeniti, da pošiljajo naši izseljenci mnogo denarja domov. Marsikateri zadolženi grunt je bil rešen z ameriškim denarjem in marsikdo, ki se je vrnil po letih v domovino, je prinesel lepe denarce s seboj in si kupil domačijo ali povzdignil svojo prejšnjo. Toda s kakimi žrtvami si pridobe naši izseljenci premoženje? Delajo kakor sužnji v podzemeljskih rovih, ali v nezdravem zraku v tovarnah in se vrnejo domov, ko so se jim telesne sile skoro vse izčrpale. Vsi priznavajo potem, da bi tudi doma zaslužili toliko, ko bi toliko delali.

Vlada omejuje izseljevanje, kolikor more, toda preprečiti ga ne more. Največjo napako je pa napravila s tem, ko je dala dovoljenje neki kanadski družbi »Canadian Pacific«, da sme v Avstriji nabirati izseljence. Da se je dalo to dovoljenje, so vplivali različni poslanci, največ poljski in najbrže naši klerikalni poslanci pri tem tudi niso bili brez greha, kajti naravnost čudno je bilo, ko je kanadska družba uvedla na železnici lepe kanadske razgledne vozove, da je šel deželni gla-

var dr. Šusteršič na Jesenice pozdravit Kanadce in zastopnike družbe v imenu kranjske dežele. Dr. Krek, ta dični ljudski poslanec, je pa pisal članke za to družbo in se potegoval za izseljevanje v Kanado. In vendar je bilo že vnaprej prav ostro obsojati izseljevanje v Kanado, kajti tam se ni dalo nič prislužiti, ampak tam so rabili ljudi, kmetovalce, ki bi iz neobdelane, divje dežele napravili obdelane in obljubljene pokrajine. Rabili so bele sužnje, ki bi se nikdar več ne vrnili v domovino, ker bi njih zaslužek obstajal kvečjemu v tem, da bi se jim podarilo košček neobdelane zemlje.

In zdaj so prišli škandali, ki so jih uprizarjali zastopniki kanadske družbe, na dan. Dognalo se je, da so kar na debelo pošiljali zlasti iz Galicije bele sužnje v Kanado in gledali zlasti na to, da so bile med njimi mlade moške moči, ki še niso vojaška leta doslužili. 170.000 vojaški službi podvrženih oseb so na ta način spravili iz Avstrije.

Ni čuda, da je najvišja vojaška oblast posegla v te škandale in da se je ustavilo delovanje kanadske družbe. Zaprli so vse agenture te družbe, zaprli pa tudi njene zastopnike in uradnike. Koliko sleparstev se je odkrilo pri tem in kako globoko se je pogledalo tudi v one kroge, ki so pospeševali to trgovino s človeškim mesom. Že zdaj se ve, da so na Gališkem duhovniki nagovarjali ljudi, naj se izselijo, ker so imeli dobiček od vsake osebe. Sploh so bili vsi avstrijski klerikalci vneti za to kanadsko družbo in naši klerikalci so se še posebno zavzemali zanj z deželnim glavarjem na čelu. Če jim je in koliko jim je morda to neslo, ne vemo še zdaj, prišlo bo pa tudi to še na dan, saj se odkrivajo vsak trenotek večji škandali.

In da se na Kranjskem ni vršilo izseljevanje v Kanado v taki meri, kakor bi želeli klerikalci, je zasluga le naprednega časopisja. »Slovenski Narod« je takoj izpočetka tako ostro nastopil proti kanadski družbi, da je imelo to nepričakovan uspeh, ki ga tudi »Slovenec«, ki je delal bobnečo reklamo iz dr. Krekovega peresa

za družbo, ni mogel ovreči. Tudi »Slovenski Dom« je svoj čas pisal proti temu in odvrčal ljudi, naj se ne izseljujejo v Kanado.

Danes je vsa sleparija odkrita! Danes vidimo, kaj priporoča klerikalno časopisje in njih voditelji. In to se nam mora zdeti sumljivo! Kdaj so še, se moramo vprašati, delali klerikalci reklamo za kakšno stvar, ki jim ni donajala koristi? Še nikoli! Bog Pobasaj je bil še vedno njih najvišji bog in rajši so zatajili narodne koristi in ljudski blagor, če je kazalo, da bi jim to ne neslo. Tudi tukaj bomo še videli to našo pohujšano klerikalno stranko na sramotnem odru in vidimo jo že danes. Kmetje, bodimo res možje, prilika je tukaj ob volitvah: vrzimo te nesramne izkoriščevalce ob tla!

Volilci — pozor!

Kdor zasleduje volitve zadnjih časov na Kranjskem, vidi, da so klerikalci zmagovali zlasti, ker so bili veliki mojstri v volilnem gibanju, osobita v agitaciji. Po duhovščini so znali zanesti smisel za pridobivanje glasov tudi v skrajno gorsko vas. Pri tem se niso strašili nobenega truda, zavedajoč se gotovosti, da jim podrobno volilno delo, ako se vrši sistematično, donese zmago za zmago.

Uspeh pri volitvah zavisi dejansko skoro edinole od pametnega, vztrajnega in do skrajnosti pazljivega postopanja skozi cel čas volitev, od dne razpisa pa do trenutka, ko položi volilec glasovnico pred volilno komisijo. Zlasti sedaj, ko so si klerikalci s sleparskim volilnim redom in s sleparskim volilnim postopanjem prisvojili večino občinskih zastopov, je treba s potrjeno močjo poudarjati, da se je

volilno postopanje že pričelo

in o v trenutku, ko je izšel razpis deželne vlade za nove volitve. Že sedaj se mora sleherni volilec brigati za to, da dobi volilno pravico in stati na braniku, da je ne izgubi. Sestavljajo se namreč že po celi deželi

volilni imeniki,

ki tvorijo podlago za vse nadaljnje volilno postopanje. Ne moremo zadosti nujno opozarjati slehernega volilca na **važnost volilnih imenikov**. Le, če se volilci sami brigajo, so volilni imeniki prav sestavljeni, sicer ne. Kdor se zanje ne briga, je lahko iz njih **izpuščen**. S tem je že izgubil volilno pravico, in naj bi je tudi smel uživati. — Kdor se ne briga za volilne imenike, je kriv, če dobe z vpisom volilno pravico ljudje, ki jim ta po postavi sicer ne bi šla.

Ne pomaga nič! Je že prepozno! Tak odgovor dobi sleherni, ki se ne briga za volilne imenike, dokler so razgrnjeni pri županstvu na splošen vpogled. — Ko preteče

reklamacijska doba,

ki traja osem dni, je volilni imenik pravo-močen in veljaven, ako ni bilo proti njemu ugovora in naj bi bil še tako krivično sestavljen! Kdor je vpisan, bo volil, kdor ni vpisan, ne bo volil! Umevno je, da je treba ob vladajočih razmerah, ko gre klerikalcem za to, da ohranijo nasilje, za vsako ceno, kaj posebno na prste gledati njihovim ljudem po občinskih uradih, ker se zna pripetiti, da se bodo namenoma izpuščali naši volilci, neopravičeni volilci klerikalcev pa vpisavali. — Paziti treba tudi na to, če je ime volilca pravilno pisano. Z napačnimi imeni in drugimi napačnimi podatki v volilnih imenikih, so klerikalci že marsikoga opeharili in spravili ob glas. Zatorej, volilci, pozor!

Kako reklamirati?

Prihodnje dni bo posebno treba paziti na to, kdaj bo pri županstvu razglašeno, da je volilni imenik na vpogled. — Vsak dan treba iti v občinski urad gledat in spraševati, če je že volilni imenik razgrnjen. Le osem dni po tem razglasu se namreč sme reklamirati, to se pravi, zahtevati, da se v volilni imenik še kdo vpiše, ali kdo izbriše. Kdor zamudi ta rok, zamudi vse! Reklamira se ustmeno ali pismeno pri županu. Najboljše je, vlagati reklamacije pri županu pismeno in po pričah. Župan mora ugovor predložiti c. kr. okrajnemu glavarstvu, in sicer tekom treh dni. Zoper odločbo okrajnega glavarstva se lahko pritoži na vlado v treh dneh. Te pritožbe se vlagajo pri c. kr. okrajnem glavarstvu. — (Kdor želi dobiti kaka pojasnila glede reklamacije ali vzorce za nje, naj se obrne na naslov »Centralni volilni odbor v Ljubljani, Wolfova ulica št. 10, I. nadstropje«, ali pa na naslov »Kmečka pisarna v Ljubljani.«)

Kdo sme reklamirati?

Reklamirati imajo pravico v splošni skupini tisti, ki imajo v tej skupini in v okraju, kjer se hoče pritožiti, volilno pravico. — V kmetiski skupini se smejo pritožiti tudi le volilci, ki imajo pravico voliti v njej. Volilci iz splošne skupine ne more-

jo reklamirati volilcev iz kmetiske skupine ter obratno. Pač pa sme vsak opravičen volilec reklamirati nele zase, marveč tudi druge.

Kdor hoče ugovarjati sestavi volilnih imenikov, kdor hoče torej koga izreklamirati ali vrekamirati, si mora biti predvsem na jasni, kdo spada po postavi v kak volilni imenik in kdo ne. Deželnozborske volitve, ki se vrše meseca decembra t. l., pravzaprav niso le ene volitve, marveč toliko, kolikor volilnih skupin imamo. Dne 1. decembra voli splošna kurija; dne 9. decembra voli kmetiska kurija ali skupina, dne 12. decembra voli mestna skupina itd.

Za vsako teh skupin so napravljeni posebni volilni imeniki in umevno je, da imajo v vsaki skupini volilci po zakonu drugačne volilne pravice.

Kdo voli dne 1. decembra?

Dne 1. decembra gre na volišče največ volilcev. Že ime »Splošna skupina«, ki ta dan voli, pove, da voli splošno vse. In reš po postavnih določbah ima v tej skupini pravico vsak samopraven moški državljan, ki je izpolnil 24. leto svoje starosti in stanuje v občini, v kateri ima voliti, vsaj že eno leto. Razentega ne sme imeti nobenega postavnega zadržka za izvrševanje volilne pravice. O teh zadržkih pišemo pozneje.

Pripominjamo zopet in zopet, da bo dne 1. decembra volil samo tisti, ki bo v volilnem imeniku, ne glede na to, ali mu gre po postavi ta pravica, ali ne. Ravno-tako pa ne bo volil, kdor ne gleda in ne skrbi za to, da pride v volilni imenik in naj ima tudi za to postavno pravico. Najboljše in najvarnejše je torej, da gre vsakdo, ki je izpolnil 24. leto in prebiva že eno leto v občini, na županski urad svoje občine in se sam prepriča o sestavi volilnega imenika za splošno skupino.

Splošna skupina voli 11 poslancev. Okraji so razven kočevskega, vsi tako razdeljeni, kakor volilni okraji pri državnoborskih volitvah.

Kdo voli dne 9. decembra?

Tudi za kmečko skupino, ki voli dne 9. decembra, se napravijo zase volilni imeniki. V tej skupini je manj volilcev, kot v splošni, ker je tu drugačna volilna pravica. — Kratko povedano, ima v kmečki skupini volilno pravico vsakdo, kdor ima pravico voliti pri občinskih volitvah v prvem ali drugem razredu, ne glede na visokost davka, ki ga plačuje. Tudi nekateri iz tretjega razreda občinskih volilnih imenikov imajo pri deželnozborskih volitvah volilno pravico, voliti, toda le tisti, ki plačujejo vsaj 8 kron direktnega državnega davka. V kmetiski skupini bodo torej volili vsi oni, ki so pri zadnjih občinskih volitvah volili v I. in II. razredu, iz III. razreda pa tisti, ki plačujejo 8 kron zgoraj omenjenega davka. Razen teh pa lahko volijo še tisti,

ki so si že danes pridobili pravico do občinskih volitev. Marsikdo je šele po zadnjih občinskih volitvah dopolnil 24. leto — vsak volilec mora biti moški in 24 let star! — Marsikdo je postal med tem časom posestnik, obrtnik, ali kaj drugega, kar mu daje občinsko volilno pravico v I. ali II. razredu. Marsikdo, ki je v III. razr., plačuje sedaj več davka in ta presega že 8 kron itd.

Občinska volilna pravica je torej podlaga za volilno pravico v kmečki skupini. Pozneje izpregovorimo obširneje še o občinski volilni pravici sami. — Kmečka skupina voli 16 poslancev. Volilni okraji so zelo zverženi. Volilci jih že poznajo iz prejšnjih volitev, ker se njihove meje niso izpreminjale.

Kdo voli dne 12. decembra?

Tudi pri volitvah v skupini mest in trgov, ki voli dne 12. decembra, tvori občinska volilna pravica podlago za deželnozborsko volilno pravico. Kdor je pri zadnjih občinskih volitvah, ali kdor bi pri občinskih volitvah, ki bi se vršile tačas, volil v prvem ali drugem razredu, ima, ne glede na davek, volilno pravico v mestni skupini za deželni zbor. Poleg teh vsi oni iz tretjega razreda, ki plačajo več kot 8 K direktnega državnega davka na leto. — Skupina mest in trgov voli 10 poslancev. V tej skupini volijo tudi kmečki volilci onih vasi, ki spadajo k mestom in trgov.

Kaj nam je storiti v očigled novim volitvam?

(Dopis z Dolenjskega.)

II.

Glavni pogoj uspešnega dela za vsake volitve je zavest pomena volitev in zavednost posledic volitev. Kjer ni te zavesti in te zavednosti v najširših masah, da, v vsakem posamezniku od prvega do zadnjega volilca, pa tudi nevolilca, tam bo zastoj ves trud, ves program, vse žrtve posameznikov. Kaj nam pomaga, ako za volitve napravimo najboljše načrte, ako zanje žrtvujemo čas, delo in denar, če pa se ljudstvo ne zaveda, kolikega gospodarskega, pa tudi moralnega pomena so vsake volitve in če se ne briga, kakšne posledice prinesejo volitve, če zmaga ta ali ona stranka. Je že res, da stranke časih zmagajo tudi z nerazsodno maso, ki gre na volišče, kot živina v klavnico. Je že res, da so ljudje, ki brez vsakega prepričanja volijo. Ampak na take volilce se ni trajno zanašati. Včeraj so volili na to, jutri lahko volijo ravno na nasprotno stran.

S takimi volilci ne moremo in ne smemo računati. Dolžnost vseh, ki vodijo volilni boj, je, da se v začetku boja prepričajo, ali se in v koliko se volilci, na katere računajo, zavedajo važnosti in posledic volitev. To je posebno pri nas važno upoštevati. Zakaj pri nas se je do zadnjih ča-

sov volitve smatralo kot nekakšen šport, katerega se je prepuščalo tistim, ki imajo za to čas in denar. Zoper to bolezen smo sicer dobili zdravilo v podobi zakona o volilni dolžnosti, ko je vsak volilec razen slučajev bolezni in nujnih zadržkov primoran iti na volišče. Ali videli smo, da to zdravilo še ne bo odpravilo zastarelo bolezen. Za napredno stranko in sploh za vsako protiklerikalno opozicijo pa je v ljudstvu ohranjena še ena bolezen iz starih časov, brezbržnost ji je ime. So namreč ljudje, ki jim volitve niso čisto nič mar. Na dan volitev gredo sicer na volišče, toda svoj glas oddajo, kdor jih preje ujame — in to se pod zaščito vlade same zgodi navadno v prid klerikalni stranki. Te vrste ljudi slišiš govoriti, da je vseeno, kogar volijo, koristil jim za to tako ne bo nič, ne ta, ali oni poslanec.

Vse te in slične bolezni je treba radikalno odpraviti, in sicer že zdaj pred volitvami. Treba je ljudi poučiti, da so vsake volitve podobne vojski med dvema državama. V resnici volitve po svojem bistvu niso nič drugega, kakor nekrvava vojna. Gre za zmago ene stranke nad drugo. — Treba je ljudi na to opozoriti, katera stranka bo delala v večjo občo korist. Pri zadnjih deželnozborskih volitvah je bilo to vprašanje še težje utemeljeno razrešiti. Takrat namreč klerikalcev še nismo tako dobro poznali, kakor jih žalibog zdaj, ko smo jih skozi pet let imeli priliko opazovati pri njihovem delu kot gospodarje dežele. Zdaj, ko smo videli in slišali, kako so ti gospodarji lahkomisljeno razmetavali deželni denar, kako so krvavi davek vseh kranjskih davkoplačevalcev basali le v svoje bisage; zdaj, ko smo tudi glede verskega vprašanja po dr. Janezu Evangelistu Kreku in njegovem ljubav. razmerjem s Kamilo Theimerjevo videli in slišali, kakšni kristjani so ti ljudje, ki pravijo, da stoje na katoliški podlagi in da kdor ni tak lump, kakor so klerikalci, ta je brezverec; sedaj je za nas lažje na podlagi dejstev in dokazov tudi neverne Tomaže prepričati, da si vsak, kdor bi še volil te navidez - kristjane, sam sebi in deželi koplje jamo. Zdaj je še čas, da se vsi Tomaži spreobrnejo, da slepi spregledajo, da gluhi slišijo, da politično mrtvi vstajajo in z združenimi močmi odvrnejo naskok ljudskih sleparjev, ki za svoje trebuhe zlorabljajo tudi najsvetejše in to je vera. Zdaj je še čas, da vsi slepi, gluhi in mrtvi verujejo v evangelij, ki so ga klerikalci s svojim brezvestnim zapravljanjem deželnega denarja in s svojo protikrščansko moralo sami napisali v svarilo vsem pošteno mislečim ljudem. Kdor bi še zdaj, navzlic vsem klerikalnim sleparijam, bodisi s tem, da zopet z njimi voli, bodisi, da ne podpira nasprotne stranke, še enkrat pripomogel klerikalni stranki na krmilo, ta bo moral kmalu povolitvah na svoji lastni koži občutiti svojo zmoto, svoj greh, ko bo moral plačevati dež. dolgove, da bo krvav.

Mi moramo ljudstvo zdramiti k zavesti o pomenu posebno teh volitev in o posledicah, če bi klerikalci še to pot ostali v večini. Mi moramo to storiti! Če tudi drugi nočejo izvršiti svoje dolžnosti, naj nas to ne moti, ker mirnega srca bomo lahko rekli: Mi smo jo storili! V vašem lastnem interesu smo vam ponujali rešitev, vi ste jo odklonili, če se vtopite, ste svojo pogin sami zakrivali.

Kakor vojska bodo te volitve. Kakor na vojsko kliče dolžnost vsakega posameznika, da brani svoje in svojega naroda pravice pred sovražnikom, tako kliče zdaj ob teh volitvah sveta dolžnost vas vse zavedne može v boj proti ljudskim sleparjem. V tem slučaju je ta dolžnost tem večja, ker so ti sleparji to pot skušali z nepričakovanim naskokom ugrabiti še to, kar je bilo doslej našega. Kakor bi bila v prvi vojski sramota za tisti narod, ki brez najodločnejšega odpora pusti, da ga močnejši sovražnik popolnoma porazi, tako bi bila sramota za vas, če bi zgolj iz strahu pred številnejšim nasprotnikom zdaj ob volitvah držali križem roke in bi si od klerikalne večine dali še to vzeti, kar imamo. Ne, možje, te sramote ne smete na sebi pustiti! Združite se v organizacije, zbirajte se na shode, ali vsaj na prijateljske pogovore v vsaki vasi. Shodov zdaj ni treba nič naznanjati oblastim. Od vaše volje je odvisno, če na take shode pustite tudi klerikalce. Vsako motenje shodov je prepovedano. Zbirajte poleg vaših listov, ki vam klerikalne sleparije pojasnjujejo, tudi klerikalne liste, kot je »Domoljub« in »Dolenjske Novice«. Sicer je res, da je te cunje poštemu človeku težko prijeti z golo roko, ampak v boju se ne gleda na lepoto orožja, samo če kaj izda. In ti klerikalni listi bodo izdatno olajšali agitacijo tudi pri ljudeh, ki bi sicer volili s klerikalci. Ti listi namreč ravno sedaj tako nesramno debelo lažejo in poštene ljudi napadajo, da se morajo tudi sicer pošteni klerikalci zgražati, če se jim lepo mirno pojasni, vidite, možje, vi sami veste, da je ta stvar taka, ta vaš list pa o nji tako lažljivo piše. Jako dobro in za uspeh agitacije priporočljivo je tudi, da povsod tam, kjer se nezanesljivi možje morda po svojih ženah, terciarkah nahujskani, sklicujejo na vero, jim naravnost iz sv. pisma pojasnite, kakšne kristjane je imel v mislih Kristus, in kako vse drugačni so tisti, ki imajo vero samo na jeziku. Širite zavest za važnost in posledice teh volitev!

Razgled po svetu

Ministrska kriza.

V parlamentarnih krogih kroži vest, da je stališče vlade od zadnjega dogodka pri spravnihi pogajanjih sem omajano. Mogoče je, da se ustanovi prehodni kabinet z baronom Bienertom na čelu. Ta kabinet

naj potem nadomesti ministrstvo, ki bi dalo garancije za vladno večino. Mogoče pa je, da bo prej razpuščena poslanska zbornica, na kar delajo zlasti krščanski socialisti.

Vsled afere Canadian Pacific velja stališče trgovskega ministra Schusterja za omajano. Isto velja tudi za sekcijskega načelnika Riedla.

Poljska korespondenca beleži vest, da je odstop ministra za Galicijo neizogiben, če bi bil dr. Leo imenovan za trgovskega ministra.

Finančni minister Zaleski je namreč šel zaradi bolezni na daljši dopust in zato hočejo Poljaki, da se imenuje njih vodja dr. Leo za trgovskega ministra.

Državni zbor.

Dne 20. oktobra je zopet pričel zborovati državni zbor. V razpravi je finančni načrt, ki ga niso mogli v poletni sezi rešiti. Rusini delajo obstrukcijo, dočim bi skoro vse druge stranke rade videle, da bi se rešil finančni načrt, ker bi se potem uveljavila službena pragmatika za uradnike. Vlada je vložila načrt izseljeniškega zakna, ki je bil res potreben. O priliki, ko se bo o tem zakonu razpravljalo v državnem zboru, se bomo obširneje pečali z njim. — Poslanec dr. Ravnihar je vložil interpelacijo glede izreka višjesodnega predsednika Pitreicha, da so slovenski sdniki manj sposobni nego nemški. Poslanec Žitnik je interpeliral glede odškodovanja za škodo, povzročeno po vojaških vajah okrog Št. Petra na Krasu.

Kriza.

V parlamentarnih krogih krožijo vesti o kritičnem preobratu, ki se izvrši morda že prihodnji teden. Pokazala se bo namreč do tedaj morda potreba **razpusta državnega zbora**. — Na drugi strani se prav resno zatruje, da je pričakovati prihodnji teden eventualne **demisije celokupnega kabineta**. — V krogih rusinskih poslancev se zatruje, da se bo v sredo odločilo, ali nadaljujejo Rusini obstrukcijo, ali ne. Vlada je namreč Rusinom obljubila, da jim predloži v sredo načrt za galisko deželnozborsko volilno reformo. Če Rusini tega predloga ne sprejmejo ter nadaljujejo svojo taktiko, potem je pričakovati resne odločitve v notranje - politični situaciji.

Revolucija na Portugalskem.

Odkar imajo Portugalci republiko, poskušajo privrženci bivšega kralja Manuela, da bi vrgli ljudovlado in zopet postavili kralja. V zadnjem času je bila nameravana dobro organizirana revolucija, vsled katere bi se najprej pomorili ministri in višji uradniki in proglasila država zopet za kraljestvo. Vlada je pravočasno odkrila to zaroto, v katero so bili zapleteni tudi vojaki ter udušila revolucijo v kali.

Zmaga pri Lipskem.

Jako slovesno in z velikimi slavnostmi so pretekle dni praznovali stoletnico one bitke, v kateri je Rusija, Avstrija, Prusija in Švedska porazila Napoleona in mu prizadela tak udarec, da se je moral potem odpovedati cesarskemu prestolu. Seveda se je tudi po vsej Avstriji to praznovalo, toda slavje so pravzaprav le Nemci praznovali, dočim niso bili slovenski narodi nič kaj navdušeni.

NOVICE Z BALKANA.

Avstrija in Srbija.

Srbi so v kratkem času pogнали roparske Albance nazaj v njih ozemlje ter občutno kaznovali one, ki so se v zasedenem ozemlju udeležili vstaje. Šli so celo naprej v albansko ozemlje ter zasedli točke, ki so za obrambo srbske meje velike važnosti. Avstrijsko zunanje ministrstvo je pa protestiralo proti temu ter stavilo Srbiji ultimatum, da morajo tekom 8 dni umakniti svoje čete iz albanskega ozemlja. Srbija se je po nasvetu Rusije vdala pritisku in je odpoklicala čete nazaj, vendar bo pa zahtevala od Avstrije garancijo, da se bo v Albaniji vzdržal red in da Albanci ne bodo več napadali srbskega ozemlja.

Albanska provizorna vlada in Esad paša.

Po vesteh iz Albanije, se pripravlja krvava državljanska vojna v pokrajini Skipetarjev, kakor se Arnavti sami zovejo. Esad paša se je odločil, da z vso energijo nastopi proti provizorični vladi v Valoni, ker je prepričan, da ta vlada skrbi samo za svoj žep. Esad paša je zbral okrog sebe močno armado, s katero hoče takoj udariti na Valono, ako provizorna vlada do četrtega ne odstopi in ne izjavi, da se pokori njegovim odredbam. Valona je brez vsake brzojavne zveze, ker je Esad paša dal porezati vse brzojavne žice, ki vodijo v Valono. Valona je sedež provizorne vlade albanske.

Slovenija

s Ugodnost za nove naročnike! Kdor se sedaj naroči na »Slovenski Dom« in pošlje celoletno naročnino 3 K, mu bomo pošiljali list takoj in do konca leta 1914. Do konca tega leta ga bo torej dotični dobival brezplačno. — Somišljeniki, agiterajte za list!

s Denuncijantstvo. Slovenski jezik nima lastne besede, ki bi označila pomen denuncijant, torej dokaz, da tako grdi in podlih lastnosti naš narod ni imel, ko se je razvijal njegov jezik. In vendar so pri nas ljudje, ki zaslužijo to podlo psovko v tako polni meri, kakor malokdo. Ni treba vprašati, kdo. Naši klerikalci, ki so zmogljivi vseh najhujših podlosti, so tudi namenoma vedno denuncijanti, nele cele stran-

ke, ampak tudi posameznih oseb. Zastavo med njimi nosi dr. Lampe z ostudno denunciacijo poslanca Ribnikarja glede septembrskih dogodkov. Že radi tega čina bi moral biti dr. Lampe nemogoč pri vseh dostojnih ljudeh — pri klerikalcih je njih voditelj! — Prav posebni denuncijanti so se pa izkazali klerikalci povodom stoletnice bitke pri Lipskem, ko je bil poražen največji vojskovodja v zgodovini, Napoleon. To zmago nad Napoleonom je slavilo tudi avstrijaštvo in država, ker so bili s to zmago osvobojeni deli avstrijskega cesarstva, v prvi vrsti južne kronovine. Napredni slovenski dnevniki so pisali, da Slovenci nimamo vzroka praznovati stoletnice, kajti Francozi so našemu jeziku dali pred sto leti več pravic kakor jih ima danes. Pred sto leti smo imeli del univerze, ki je še danes nimamo. O priliki tega slavlja je bil v Ljubljani tudi vojaški mirozov in tukaj so Nemci hodili v strnjenih vrstah pred godbo ter tulili svoj »heil«. Slovenska mladina tega ni pustila in je z živio-klici prevpila hajlovce, kar je bilo tudi prav, kajti sramota bi bila za slovensko Ljubljano, če bi se Nemci tako oblastno šopirili po nji. — »Slovenec« je pograbil vse to in zdaj dan na dan denuncira časopisje, ki je kakor zgoraj omenjeno, tako pisalo kakor tudi posamezne osebe, češ, da niso patriotični, da pišejo proti takemu slavlju itd. Zakaj to? Vzrok so volitve! Klerikalna stranka računa pri teh volitvah na pomoč vlade in da se ji še bolj prikupi, je postala najbolj ostudna denuncijantka. Poštenemu človeku se gabi to početje, studi se mu, da je sploh mogoče tako dejanje, toda preljubni backi bodo še vseeno sledili tej stranki, ki je svojim sleparstvom, krivicam, nemoralnostim in nasilnostim pridružila še — denuncijantstvo. Pač ne more imeti danes noben klerikalec kaj časti v sebi, če še drži s tako, do vruga slečeno, najbolj zavrženo slovensko politično stranko. Fej stranki, fej takim pristašem!

s Sestanek zaupnikov z dežele se vrši v nedeljo, dne 26. oktobra ob 3. popoldne v Ljubljani, prav tako opozarjamo tudi na sestanek pod »Zagorskimi novicami«.

s Čitajte navodila o volilnih reklamacijah! Nujno potrebno je, da se vsakdo ravna po teh navodilih, ki jih priobčujemo danes. Ne držati križem rok, ampak delati in spodbujati tudi druge je zdaj treba. Razširjajte »Slovenski Dom« od hiše do hiše in zlasti zdaj ob volilnem času ga ne položite v kot, ampak dajte ga tudi drugim čitati!

s »Kmečka pisarna« in volitve na deželi. Vsa pojasnila in navodila glede deželnozborskih volitev v splošni in kmetijski skupini na deželi daje izključno »Kmečka pisarna« v Ljubljani, na katero naj se volilci z dežele obračajo v vsakem slučaju.

s Obrtno razstavo nameravajo prirediti meseca avgusta 1914 v Radovljici.

s O »sveti« Johanci iz Vodic je priobčil »Slovenski Ilustrovani Tednik« ta teden dve sliki: Johanca in vodiška farovska kuharica roko v roki in druga slika, kako Johanca zamaknjena kleče moli. — Dalje je priobčil sliko izvoščka Ažmana, katerega je Johanca najela, da jo je peljal v ljubljansko klavnico po — telečjo kri. — »Slovenski Ilustrovani Tednik« se dobi v vseh tobakarnah in tudi v »Narodni knjigarni«.

s Socijalna Matica v Gorici ima svoj redni občni zbor dne 26. t. m. dopoldne ob 10. uri pri Zlatem Jeleni v Gorici z običajnim dnevnim redom. Vabijo se člani in prijatelji društva, da se občnega zbora udeležijo. — **Socijalna Matica** izda za leto 1913. naslednja izdanja: 1. Dr. Karel Slanc: »Zadruga in njen pomen o razvoju človeštva.« 2. Dr. Boris Zarnik: »O bistvu življenja.« 3. Dr. Ivan Žmavc: »Ozdravljenje socijalnega življenja.« 4. Ferdinand Seidel: »Geološki izprehodi po goriški okolici.« — Zarnikov spis je ilustriran s 6 in Seidlov pa s 14 podobami. — Skupni obseg vseh štirih knjig znaša nad 18 tiskovnih pol, kar je za prvo leto že po obsegu zelo lep knjižni dar. — Vsebina pa je take vrste, da moremo morno trditi, da je ž njo izpolnjena občutna vrzel naših književnosti. — V posebni meri velja to za oba prirodoslovna spisa, ki bosta vzbudila pozornost. — Tisk in vezba bosta dokončana približno v treh tednih, nakar se začne z razpošiljanjem. — Opozarjamo na to cenj. gg. poverjenike in člane ter vabimo na pravočasni številni pristop k tej prepotrebni knjižni organizaciji. — Članarina znaša 5 K, za učiteljstvo, dijaštvo in delavstvo 3 K na leto.

s Razglas. 1. Vsi oni, ki pridejo leta 1914. k naboru, to so mladeniči, rojeni v letih 1891., 1892. in 1893., naj se meseca novembra 1913. zglase pri županstvu svojega bivališča, sicer bode vsak, ki to zglastev opusti in ki opustitve ne more dovolj opravičiti, kaznovan z globo do 200 kron. 2. Prošnje za kako ugodnost po § 30. (posestniki podedovanih kmetij), § 31. (vzdrževalci rodbin) in § 82. (učitelji in učiteljski kandidati), dalje po § 20. (ugodnost samo dveletnega službovanja) brambnega zakona, vložiti je od meseca januarja do pričetka glavnega nabora pri politični oblasti, ali najpozneje pri naborni komisiji. 3. Ako je imel kdo pravico do ugodnosti po § 30. ali 31. brambnega zakona še pred nastopom prezenčne službe, pa te pravice do nastopa prezenčne službe ni uveljavil, ne bo premeščen v nadomestno rezervo, ampak še le pri prihodnji splošni izmenjavi moštva, to je meseca septembra. 4. Prošnje za dovoljenje nabora izven domovnega nabornega okraja je doprinese povodom zglastev ter v takem slučaju obenem tudi dokazati in uveljaviti morebitno ugodnost po §§ 29., 30., 31., 82. in 20. brambnega zakona. 5. Prošnje za ugodnost po § 32. bramb. zakona vlagati je od me-

seca januarja pa do nastopa prezenčne službe pri politični okrajni oblasti. Na pozneje vložene prošnje se ne bo moglo ozirati takoj, ampak bodo taki reklamiranci še le pri prihodnji splošni izmenjavi moštva (to je meseca septembra) premeščeni v nadomestno rezervo. 6. Izgovor da kdo ni vedel brambnih določb, nikakor ne opravičuje opustitve kake iz brambnega zakona izvirajoče dolžnosti.

s **Črnovojnik se morajo** vsako leto meseca oktobra, kakor imajo predpisano v svojih črnovojniških knjižicah, zglasiti. Ker je mogoče, da je marsikdo kot črnovojnik na to svojo dolžnost pozabil, se dotični v njih lastnem interesu opozarjajo, da ne zamude te zglasitve, ker kdor to zglasitev opusti, zagreši zглаševalni prestop in je vsak sam kriv, če bo vsled tega kaznovan. V mestu Ljubljani se črnovojniki zглаšajo v Mestnem domu.

s **Ne jezite se brez potrebe** doma nad slabo kavo, kajti to nič ne pomaga, temveč kupite raje Kolinsko kavno primes, ki napravi kavo okusno in ji da prijeten vonj ter lepo barvo. Kolinska kavna primes je namreč najboljši kavni pridelek; kjer jo rabijo, je slaba kava nepoznana tujka. — Kolinska kavna primes je obenem tudi edini pristni domači pridelek te vrste!

s **Za jesen in zimo ima** tvrdka V. J. Havliček a brat v Lazně Poděbrady na Češkem priloženo današnji celi nakladi »Slovenskega Doma« naročilne karte o različnem jesenskem in zimskem blagu in drugih predmetih.

Interpelacija

poslanca Adolfa Ribnikarja in tov. na gosp. deželnega glavarja radi cestne zveze iz Kostanjevice na Žumberak.

Že leta 1908. je cestni odbor kostanjeviški soglasno sklenil, da prevzame občinsko cesto, ki je izpeljana iz Kostanjevice do mejne vasi Ostrca, med okrajne. Svoj sklep je nato odstopil v nadaljno sklepanje deželnega odbora in zbora deželnemu stavbnemu uradu. Ker ni bilo nobene rešitve, je zadevo opetovano urgiral cestni odbor sam in tudi kostanjeviško županstvo, četudi zaman. Šele lani se je zopet o njej javno razgovarjalo. Bile so namreč volitve v Kostanjevici. Ob tej priliki je prišel v kostanjeviško župnišče na shod tudi sedanji deželni poslanec Dermastija ter imenom S. L. S. obljubil, da bo deželni odbor takoj cesto uvrstil med okrajne in jo popravil, kakor hitro bodo kostanjeviški občani pometli z liberalnim županom in tajnikom. Pod pritiskom teh in enakih obljub so kmečki volilci, osobito iz vasi proti Hrvatski, odločili premembo pri občinskem zastopu. Na shodu je bil takrat navzoč tudi deželni odbornik dr. Lampe, ki je sicer priznal, da je kostanjeviški okraj gospodarsko zanemarjen, a obenem tudi zažugal, da preje ne bo pomoči, do-

kler ne pade napredni župan Bučar, kajti z liberalnim županstvom dežela ne občuje. O obljubah teh dveh gospodov je bil sleherni volilec obveščen in ljudstvo je pričakovalo nov občinski odbor kakor Odrešenika.

Prišel je na županski stolec pristaš S. L. S., župan Kržičnik, ki se je takoj po nastopu začel potegovati za gori omenjeno cesto. Obrnil se je menda tudi na državnega in deželnega poslanca Hladnika, ki mu je odpisal, da bo pri prvi seji deželnega zbora predlagal inkorporacijo občinske ceste med okrajne, oziroma deželne. Obljubil je tudi, da bodo imeli Kostanjevčani **tekem enega leta krasno cesto na Hrvatsko**. To je pisal Hladnik jeseni 1911 ali začetkom 1912. Pa prišlo je zasedanje in o cesti ni bilo nobenega govora v deželnem zboru. Minulo je torej celo vrsto let praznih obljub. **Cesta pa je med tem razpadla in je razdrapana, da je groza**. Umevno je, da je kostanjeviško ljudstvo razkačeno, ker se ga že tako dolgo pita samo s praznimi obljubami, dasi je omenjena cesta zelo in nujno poprave potrebna. Deželnemu odboru mora biti vendar znano, da je v Kostanjevici že sedaj mnogo prometa s hrvatskimi kraji, katerih prebivalci hodijo semkaj po prodajalniško blago in na semnje. Tudi ima mnogo teh ljudi vinograde na kranjski strani in to osobito v občini Sv. Križ, deloma tudi v kostanjeviški. Vsa sela, ki spadajo pod občino Kalje, gravitirajo v Kostanjevico, kajti do Jaske, kjer je kotarska oblast, imajo Hrvati 7 ur peš in 4 do 5 ur z vozom. Na Brežice preko 12 ur hoda in 7 do 8 ur z vozom. Cestna 12 ur hoda in 7 do 8 ur z vozom. Cestna zveza med Kostanjevico bi bila v resnici najkrajša, kajti pešpoti ni več nego dve in pol ure. Cesta do sosedne Hrvatske bi zavzemala kakih 8 km, če bi se speljala po sedaj zanemarjeni cesti Kostanjevica-Ostrca, ki meri 5 km. Do meje bi manjkalo le še 3 km. Sekundarni, a zato nič manj važen pomen te ceste, je v zvezi z graščinskimi in zasebnimi gozdi v Opatovi in Veliki gori, katero vprašanje je pereče za cel okraj, ker ni le Kostanjevica vezana na drva in lesni promet iz graščinskih gozdov z Opatove gore, marveč tudi občine Šent Jernej, Cerklje, Sv. Križ in Raka, torej najmanj cel kostanjeviški okraj. Vasi Ostrca, Črešnjevca in Černeča vas, ki leže visoko v hribu, pa se živijo največ s tem, da speljujejo drva in les za železniške proge in tavolete iz gore v Kostanjevico. Vsled zanemarjene ceste je promet s konji otežkočen, zadnji čas že skoro nemogoč; tako pridejo voli hrvatskih mejašev do veljave. V bližini Kostanjevice so vasi, oziroma kraji, kjer so vinogradi in leže ob tej cesti; Avguštine, Dolšice, Globočice. Tu je tudi vodna žaga. Kostanjevčani in Globočičani vozijo po tej cesti hlevski in umetni gnoj, galico in žveplo za vinogradnike. Tudi se v jeseni spelje dokaj vina iz vinogradov v Avguštinah. Skratka: izred-

no velik promet je že sedaj po cesti med Kostanjevico in Ostrcem. Menda gre po njej vsak dan 20 do 30 voz. Druge poti ali ceste v goro sploh ni.

Z ozirom na to dovoljujejo si podpisani vprašati gospoda deželnega glavarja:

1. Ali so mu omenjene cestne razmere znane?

2. Ali ve o obljubah, ki jih je na javnem shodu dajal glede tega vprašanja član deželnega odbora?

3. Ali hoče vse potrebno ukreniti, da se cesta iz Kostanjevice do Ostrca podeželi in popravi ter podaljša do Žumberaka?

Ljubljana, dne 24. septembra 1913.

o Dolenjske novice o

d **Novi apostol krščanske morale na Dolenjskem**. Bogu bodi hvala, da nam je poslal v pomoč klerikalnemu hujšaku kanoniku Žlogarju mladega klerikalnega petelina iz štajerskega gnezda. Zakaj dokler ni bilo Žlogarja, je bilo politično življenje na Dolenjskem podobno luži, ki nima ne pritoka ne odtoka in ki se zaradi tega mirnega stanja osmradi. Nobenega pravega življenja ni bilo ne na tej, ne na oni strani. Novomeški prošt je obe strani tako spretno balanciral, da se je samo ob volitvah majčkeno poznalo, na katero stran bolj nagiblje ta ali ona stranka. Samo na dan volitev so se strankarji malo bolj pisano gledali, toda samo do večera. Zvečer po volitvah pa so že zopet skupaj sedeli kot dobri bratci v gostilnah in se pri štefanjih cvička razgovarjali o sijaju zmage. Potem pa je teklo življenje mirno naprej po svoji stari strugi. Pa pride v to mlakužno idilo kanonik Žlogar in glej, politična luža je postala jezero s svojim odtokom in pritokom. Začeli so se razločevati, kdo je tudi zunaj volitev liberallec in kdo klerikalec. »Dolenjske Novice« niso nič več pisale samo o krompirju in zelju in kaj je sicer »Novega po širokem svetu«, ampak listič je postal skladišče za pristno klerikalno politiko in osebne napade. To je bilo glavno reformacijsko delo kanonika Žlogara. Ampak g. kanonik Žlogar ni samo zagrizen klerikalec, on je tudi strašno komod gospod. Posebno odkar je postal »prezident« posojilnice v Kandiji, torej denarnega zavoda, ki jih sicer ni Kristus ustanavljal, ampak ki so po mnenju njegovih namestnikov neobhodno potrebni za izveličanje duš. Komaj da je z velikim naporom ustanovil slovečo »Krščansko zvezo«, že mu je poginila samega dolgega časa. Glavni klerikalni štab v Ljubljani je torej uvidel, da Žlogar vkljub svoji, še vedno čedni baroki ne bo dvignil klerikalnega kraljestva na Dolenjskem. Najmanj kar je potreba storiti, mu dajmo mladega adjutanta, so dejali v Ljubljani. In sicer adjutanta iz civilnega stanu, ker civilist lažje pride med ljudstvo kakor uniformiran Kristusov na-

mestnik. In ker jih je pri tem sam sv. duh razsvetlil, je njih izbira padla na odvetniškega koncipijenta dr. Ogrizka. Tega pa še posebno zato, ker je fant še jako mlad, lačen boljšega kruha in časti, česar za vruga ni mogel dobiti ne doma na Štajerskem, še manj pa v Ljubljani. Ampak komu naj tega adjutanta obesijo na vrat? Krave in biki na deželni kmetijski šoli se tudi brez jurista lahko pasejo, pa bi bilo takega talenta tudi škoda, če bi se na lepši način ne izrabil. V Novem mestu so sicer 4 odvetniki, ampak ta smola, vsi naprednjaki. Stojte, je dejal kanonik Žlogar. Tej zadregi jaz lahko opomorem. Dr. Žitek je zastopnik naše katoliške posojilnice. Če noče, da mu to gospodarstvo odvezamemo, pa si priskrbimo odvetnika na katoliški podlagi, hajdi, pa naj vzame Ogrizka v svojo pisarno. Stvar je bila v današnjih razmerah pomisleka vredna in se je rešila tako, da je dr. Ogrizek našel svoj kruh v pisarni naprednega odvetnika. Zdaj se je moral pokazati hvaležnega še nasproti tistim, ki so ga spravili do kruha. Ker v klerikalni politiki ni še naredil mature, ga je profesor Jarc vzel v svojo šolo. Jemal ga je na svoje shode seboj, kjer je največ prilike za priučenje krščanskih čednosti. Na Jarčevih shodih je fant videl in slišal, kako mora pravi kristjan debelo lagati in svojega bližnjega javno zasramovati, če hoče, da mu bo dobro, verno ljudstvo ploskalo in vpilo živio! In glejte, tudi po prihodu kanonika Žlogarja že zasmrajena politična luža se je začela gibati in čistiti. Ne samo napredni možje, tudi klerikalci, ko so slišali novi evangelij tega novega apostola, so začeli majati z glavo, češ, ta fant pa nas farbal ne bo! Saj ga niti ne razumemo, kaj nam čvekari. En tak sijajni uspeh je novi apostol doživel, ko ga je njegov profesor Jarc na Muhaberju tako strašno grdo polomil. Treba bo drugače nastopiti, je dejal novi apostol, in je tako tudi storil. Kako, to povemo prihodnjč.

d Sv. Gora pri Litiji. Dne 21. septembra t. l. se je nam oznanilo, da se bo pobirala običajna bera. Dne 23. in 24. septembra nato se je nam prebrala neka izjava, po kaki ceni se sme zaračunati v denarju, kjer se ne dobi v pridelku, na primer: pšenica 5 K 70 v mernik, stari funt masla 1 K 40 v, predivo 40 v itd. Čudimo se, da je baje te cene določilo okrajno glavarstvo, kakor so nam gospod povedali. Mi smo pa poizvedeli po naprednih možeh, da so bili 25. julija l. l. zaradi bere zaslišani pri okrajnem glavarstvu v Litiji in da se jim je tukaj drugače stvar pojasnila. Župni upravitelj g. Lovšin nima pravice kršiti starih običajev vsled bere, kajti župnemu upravitelju je bera v njegovo plačo zaračunjena. Kar je premalo, dobi iz državne blagajne, da se dopolni njegova celotna plača. Torej čemu bi se kmete odiral brez potrebe, saj država doda, kar je primanjkljaja. Kmetje, dajte Lovšinu v naturi, kar ima od vas dobiti, potem naj si dela tržne

cene kakor mu drago. To je okusil pri letošnji beri, če se prav osebno ni udeležil pobiranja. Za namestnika si je izvolil gospoda Lambergarja, ki mu je pristojala vsa čast Lovšinova. Edini razložek je bil, da mu nismo roke poljubovali. Slučaj je pa nanese, da bi si g. Lambergar kmalu sam prste oblizoval. Pri posestniku Vodišku dobijo odmerjeno pšenico. »Zdaj pa še maslo in predivo,« je rekel Lambergar. Vodišek: »Tukaj je oboje!« G. Lambergar je naredil kar kisel obraz. »Kam pa hočemo dhati maslo, ker nimamo posode?« Vodišek: »Če pride klosterski kozel po maslo, prinese s seboj kiblo, ali mar Lovšin ni vedel, po kaj vas je poslal?« »Vsaj skledčko nam dajte!« »Je ne zaupam, saj sem bral v »Slov. Domu«, da je peharček izginil v bisago!« Med tem časom si je g. Lambergar že toliko prste namazal, da so se kar svetili. »Saj kak zavitek nam dajte.« Vodišek se hitro domisli in pravi: »Tisto pa že.« Potem odrinejo, Toda, joj sveta pomagavka, g. Lambergar se kar ponižno prekriža: »Ali je, ali ni ta zavitek »Slov. Dom«? Še tega mi je treba, da se bom okužil od tega gada, ki vedno pika meni toliko priljubljeni farovski naraščaj.« Toda g. Lambergar si je vedel takoj pomagati s tem, da je pri prvi zaupni hiši farovža to zlodejevo maščobo prodal za 80 vinarjev. Želeli bi, da bi se g. Lovšin mastil s to maščobo, morda bi postal iz Savla Pavel, če res ve, kaj je resnica. Saj je svoj čas rekel, da »Slov. Dom« ni v roke prijeli, ker bi se takoj okužil. No, pa tudi to dobro, da vsaj ve, kakšne cene dela njegovo maslo med kmeti, ker jim zaračuna stari funt masla 1 K 40 v. Kmetje, pozor, po njih delih jih boste spoznali!

d Fara. — Na naslov c. kr. poštne in brzojavnega ravnateljstva v Trstu. Pri poštne uradu v Fari na Kranjskem fundira za poštne uradnika nekdanji vaški čevljar, pač pa sedanj župan, odbornik cestnega zastopa, cerkveni ključar itd. Anton Bauer. Ta državni uslužbenec se za vse drugo prej briga, kakor za svojo državno službo, za kar naj služita za sedaj le sledeča slučaja: Dne 23. avgusta t. l. je zapustil svoj urad za tri dni ter šel v Ljubljano na katoliški shod. Substituiral ga ni nobeden državni uslužbenec, temveč je vodila poštni urad za takrat njegova, komaj 14letna hči, ki se razume na poštne zadeve toliko, kakor zajec na boben. Dne 6. in 7. oktobra t. l. je odšel zopet po poslih kot klerikalni župan in funkcionar neznano kam ter popustil svoj poštni urad svoji hčerki v oskrbo. Vprašamo c. kr. poštno in brzojavno ravnateljstvo v Trstu, ali sta mu znana ta dva slučaja, ter če sme ta državni uslužbenec samovoljno zapuščati svoj urad in iti po poslih kot župan itd. večkrat k oblastnjem, ne da bi dobil za čas svoje odsotnosti kakega namestnika? Vprašamo tudi, sme li on kot državni uslužbenec zanemarjati svoj urad ter se poditi po agitaciji kot klerikalni fa-

natik pri vsakokratnih volitvah? Tudi prosimo p. n., da bi ukrenilo, da bi bile pri poštne uradu v Fari na Kranjskem boljše razmere, ter da ne bi vedno hodil tamošnji župnik v poštni urad, kateri baje celo rešuje njegova uradna pisma, ker jih Bauer vsled neznanja nemškega jezika itak ne zna. Temu naj se odpomore, da ne bomo imeli pri nas poštne urada kakor v Turčiji. — Prizadeti.

d Narodna čitalnica v Krški vasi priredi prihodnjo nedeljo, dne 2. novembra popoldne ob ugodnem vremenu izlet na Gor. Skopice in sestanek pri gosp. Alojziju Zevniku. Udje in somišljeniki ter vsi, ki imajo zmisel za napredek in kmetijske ideje, se vljudno vabijo. Izlet ima važen namen, kajti mi kmetje smo najmočnejši stan v deželi in državi, zato je potrebno, da se združimo. Vsi stanovi so že združeni, samo mi kmetje še ne. Ustanovimo tudi mi svojo organizacijo, ki je posebno v sedanjih težkih razmerah tako potrebna. — O d b o r.

o Gorenjske novice o

g Iz Cerkelj. V neki številki konfuznega »Domoljuba« smo brali znameniti dopis iz Cerkelj. Tamkaj so vso svojo neumnost skrupicali neprezentantje trhle klerikalne stranke. Celih 14 dni so lenuharji ugibali, koga bi djali v »Domoljub«, kar deset jih je bilo, ki so kovali famozni dopis. Toda sramota vsem skupaj ni izostala. Zadnji »Domoljub« že popravlja njih laži in obrekovanja. Sramota in fej vam kličemo, vam obrekljivcem, ki grizete in denuncirate nedolžne osebe, katerim hočete odjesti s trdom in delom priborjeni košček kruha. Ali se ne sramujete, da pri vsaki priliki kujete in napadate našega požrtvovalnega gosp. nadučitelja, ki pač nima z nami nobenih stikov. Odločno, enkrat za vselej vam povemo, da g. Lapajne ni z nami glede dopisov v nikakoršni zvezi. Verjemite, da smo mi, ki pravite, da nas je samo en par, toliko zmožni, da bomo še spodmaknili vam občinski stolec ter razdjali v dim vašo trhlo klerikalno bando. Kaj, da bi še glede dopisov v napredno časopisje hodili se posvetovat s sicer vsega spoštovanja vrednim g. nadučiteljem Lapajnetom? Pač pa ga pomilujemo, da mora s takimi kreaturami občevati v šolskih zadevah kot so na primer kaki Horvatje ali pa od kislega mleka umazani Veljehar. Žalostno je za nas starše, da imajo besedo čez našo ljudsko šolo ljudje, ki o tem nimajo pojma. Blatiti po časopisju ter metati polena pod noge dobremu učitelju, to je menda njih delo in veselje ter njih prokleta zabitost, ker nimajo pojma, kaj je mladina in kaj je šola. S prižnice oznanjeni shod se je menda vršil. Nismo se ga udeležili, kajti vemo, da je Jarc pral v blatu se nahajajočo klerikalno strakno. Opral jo bo pri backih, pri zavednih možeh pa ne. Ali ste res tako neumni? Ne, kmet, ki vidi

le ped pred svoj nos, ima o takih osrečevalcih že napravljeno sodbo. Ne poslušamo vas! Sleprija v Vodichah, debata o Završnici v deželni zboru, to so znamenja na nebu! Judita je vzela Holofernu glavo, Kamila pa je dala meč tebi, dragi kmet in delavec, kot meščan, da se ga poslužiš ter stereš glavo kranjskemu klerikalizmu in njegovim mogotcem. Ob priliki novih volitev se že delajo znamenja na nebu. Sivolasi 70letni starčki so na naši strani, edino koritarji se še držijo sesci, od katerega imajo življenje. Sodni dan je bilo natiskano v »Slovenca« in naš kaplan Hrovat je to nabil pred cerkvena vrata. Ali je to dovoljeno? Tega sicer ne vemo, pač pa imajo besedo g. c. kr. orožniki! Da je bilo g. Janšetu žal Babičeve krave, katero je daroval seljakom, o tem ne dvomimo, sicer bi se ne pisalo v »Domoljubu«. Sicer drugače spoštovanja vrednemu župniku Dolinarju svetujemo, da neha na prižnici imenovati napredno časopisje in take osebe, ki je bero, drugače bomo primorani priti s takimi reči na dan, ki vam ne bodo ljube.

Kmet, ki se ne straši.

g Cerklje pri Kranju. Znanemu Hrvatiju so dali celo pri »Gorenjcu« brco, kajti dobro vedo, da njegovim pijanim izbruhom ni verjeti. Izrazil se je pa baje celo njegov predpostavljeni dekan, da je on »ein böser Narr« t. j. »hudožni norec«. — Ima prav, ker ga mnogo bližje pozna, kakor mi. Končkove »podčepne« vedno sit, hodi okrog kot rjoveč lev in gleda, kaj bi požrl. Zavetje je dobil zaenkrat pri »Laziljubu«, ki stoji pod zaščito državnega poslanca, kamor izliva smrad iz svoje nočne posode. Res, imeniten junak je ta »žegnani kerlc«, sicer pa njegov tovariš »Lojzek« ni za las boljši. Poštene pridige govoriti niti zmožen ni; na prižnico prenese spisano, katero potem čita. Pač pa je v denuncijacijah pravi mojster. Za danes ga vprašamo, da odgovori na ta - le vprašanja: Ali pozna onega duhovnega gospoda, ki je za farovškim zidom Končkove civilice izmetaval (Urha klical)? Kako je pojasnil zadevo s 600 K in kam so izginile? Kaj je nameraval cerkljanski fajmošter z neopravičeno pridobljeno hranilno knjižico Pogačarjeve Marijane, ki se je glasila na več tisoč? Zakaj ne ovadi sinčka »Kuhnjekovega Jožeta«, ki je lani pri Petrovcu zrezal zastavo, zato pa tega čina obdolžil naprednjake? Ali je bil res Konček radi tatvine več tisočev zaprt in koliko časa? Kdaj bo razkril moralo neke zelo, zelo klerikalne hiše, katera zadeva se je nedavno odkrila pred sodiščem in ima svoj izvor iz časa vojaških vaj? Žegnani pobi, sedaj pa na noge!

o Notranjske novice o

n Dol. Logatec. Da izpolnimo obljubo, hočemo opisati, kako hinavsko se je poslovil vodja našega klerikalnega konsuma pred odhodom k vojakom. Dne 5. oktobra, že precej pozno zvečer, je Šijanec s pomočjo njemu enakih oseb zbobnal v klerikalni »Katoliški dom« vse, kar klerikalno leze in gre, posebno pa so Marijine device bile v polnem številu navzoče, pa tudi naš Valuharjev Jože menda ni smel izostati. Tu se je zabavljalo čez vse, kar klerikalcem ne ugaja, a najbolj zanimiva je bila razdelitev Šijančevih podob: V spomin ob slovesu z naslednjo vsebino: »Z bogom, tovariši in tovarišice, dragi mi člani naših društev! Božja previdnost naj čuva nad Vami, naj Vas ohrani pri vsakem delu previdne in poštene, v verskem življenju zgledne in hrepeneče po popolnosti, za razvoj in napredek vsestranske izobrazbe na vseh poljih, ki soglašajo s strogo katoliškimi načeli, vedno skrbne, požrtvovalne in dovzetne, katoliški ideji in načelom zveste v boju zanje edine in nepremagljive proti vsem sovražnikom. In posebno nad Teboj, draga mi mladina, ki si cvet našega kulturnega dela, čuvaj Bog! Spominjajte se me, prosim, v svojih molitvah, kakor se bodem tudi jaz Vas spominjal. — V Dolenjem Logatcu, dne 5. oktobra 1913. — Ivo Šijanec.« — Tej molitvi manjka le še pristavek: Tristo dni odpustka, kdor to bere. Pri tej priliki so se delali razni dovtipi in pa tudi hinavske solze so tekale iz farizejskih oči. Oči našega Voluharjevega Jožeta so bile suhe. Op, stoječ v kotičku, si je mislil pri tem klerikalnem fanatizmu: Fant, le pojdi, kamor te vojaška dolžnost kliče, samo da le konsum še ostane v Logatcu. Šijancu pa tudi mi od srca želimo, da bi se ga v svoji molitvi spominjali ne naši klerikalci, temveč tudi njegov sedanj nov šef, vojaški učitelj. Upamo pa, da bo tudi naš Voluharjev Jože, pa ne »einrikal«, marveč iz konsuma »ausrikal«.

o Zagorske novice o

zg Svetogorski župnik Lovšin in državno pravdnštvo. Župnik Lovšin je bil obsojen, ker je tujo, njemu neznan žensko imel za noro babo itd. S tem bi bila stvar končana, a prišel je neki duhovnik, ki se je s pomočjo liberalnih grošev tako daleč preril, da danes kraljuje v župniji Vače kot beneficijant in to je Majdič Frančišek. Ta človek, ki s svojo obleko reprezentira pisatelja, je poročal v »Slovenca« preplankano skrupucalo; kvasi nekaj o Cankarju in možu, ki je slučajno izpod gore doma, se vidi, da je tudi Cankarjev citat ravno nasprotno porabil. — H koncu vseh koncev pozivlja državno pravdnštvo, da so kmetje v aferi »Theimer kontra Lovšin« krivo pričali. — Kakor nam je

znano, so vsi dotični, ki so pod prisego izpovedali na sodišču, že vložili tožbo zoper »Slovenčevega« odgovornega urednika. — In tu bo imel plankar Francek Majdič priliko, da bo dokazal, da so kmetje iz Zavskega pogorja krivo pričali. — Res, nesramni so klerikalci, a da so toliko, pač še nismo znali. Tu se drzne Majdič trditi, da je župnik Lovšin po nedolžnem obsojen in dolžiti poštene kmete, da so krivo pričali. Majdiča še takrat na Sv. Gori ni bilo, a on to danes trdi. Lep duhovnik, ne čudimo se, saj ga je dr. Krek poučeval in s tem je vse rečeno.

zg Pred volitvijo. Deželni zbor je razpuščen! Volitve razpisane! In ti kmet? — Danes si ti gospodar in od tebe je odvisno, ako hočeš imeti še zlo in če boš to volil, kar ti bo ukazal farovž? — Ako si hočeš pomagati, da ti bo zasijala boljša bodočnost, izberi si iz svoje srede može, ki poznajo tvoj težavni stan. Kmečki stan je dandanes najtežavnejši stan na Kranjskem. Kdo danes največ trpi? Ali ne ti, kmet? In kaj imaš za to trpljenje? — Nič! Izkoriščajo te vsestransko! — Volitev je tu, sedaj se ti od vseh mogočih strani klanjajo, delajo ti obljube, zidajo mostove, ceste in vodovode. Z eno besedo, danes ti bodo obljubili vse, karkoli hočeš, samo da boš volil, kakor ti ukažejo iz farovža. — Po volitvi bo zopet ostalo vse pri starem. — In ti, kmet, boš zopet nosil davek v davkarijo, da si bodo tvoji izkoriščevalci pasli svoje razvajene želodce s tvojimi trdo prisluženimi žulji. — Kratko povedano, a kdor razume, mu je dovolj!

Naše kmečke občine volijo 16 poslancev in splošna kurija v kmečkih občinah 10 poslancev, torej skupaj 26 poslancev. — Kdo ima ustavnim potom zavladati v naši kranjski deželi? — Mi kmetje! — In kdo nas je do sedaj vladal? — Drugi! — In kdo je temu kriv? — Mi, kmetje! — Mi smo nosili kot čebelice marljivo svoje krvavo prislužene novce v davkarijo — in ta denar so žrli drugi. — In mi, kaj smo dobili od tega? — Nič in zopet nič! — Hočemo li še nadalje to gledati mirno? — Ne! — Mi, kmetje, vstajamo, in če bomo vsi do zadnjega vstali, je naša zmagota gotova.

Vsak kmet je dolžan, da gre v volilni boj za svoje pravice. Mi hočemo, da se sami vladamo, ne potrebujemo duhovnikov, advokatov in zdravnikov. Kmet kmeta vladaj, to naj bo naše geslo. In če bomo vsi tako storili, nam bo zasijala boljša doba.

Danes pogledajmo listo bivših deželnih poslancev naše kmečke kurije in tukaj vidimo skoraj samo advokate, zdravnike in duhovnike itd., pravega kmeta pa težko najdeš med njimi. Pogledajmo, koliko pa plačajo ti bivši naši deželni poslanci deželne doklade? — Dragi kmet! — Nič! Vso deželno upravo vzdržujemo mi kmetje - davkoplačevalci, ker edino mi, razen trgovcev in obrtnikov, smo tisti, ki plačujemo

Razširjajte od hiše do hiše „Slovenski Dom“.

deželno doklado. Zato pa je po ustavi nam danih največ poslancev. — Grenak je naš kruh! Zato pa sedaj, ko je čas, **na delo!** Vsak kmet, brez razlike stranke in stanu, mora poseči v volilni boj za kmečke poslance. Nam ni potreba zahtevati od kate-resibodi stranke kandidatov. **Mi, ki imamo moč, si moramo iz naše srede izvoliti mo-že, kateri bodo modro in pravično vladali z našim denarjem.** Mi bomo volili v naši kmečki občini tri poslance. Volilni okoliš je, sodni okraji: Litija, Radeče, Mokro-nog, Višnja gora, Trebnje in Žužemberk. Splošna kurija, sodni okraji: Litija, Rade-če in Višnja gora, kjer volimo enega po-slanca. Časa imamo samo še pet tednov. Dobro bi bilo, da se vsi zavedni kmetje sestanemo na določenem mestu in to me-sto bi bilo najbolj prikladno v Ljubljani. Kmetje omenjenih sodnih okrajev, zave-dajte se, da gre za **naše kmečko pravo**, storite svojo dolžnost ter naznanite na **Gospodarsko napredno društvo v Zagor-ju ob Savi** po pismu ali dopisnici, da se ho-čete udeležiti omenjenega zaupnega se-stanka. Gospodarsko društvo vam bo pi-smeno naznanilo dan, čas in kraj v Ljub-ljani, kjer se bo vršil sestanek. Slično se bo storilo tudi v drugih volilnih okrajih. **Upamo, da se bo gotovo iz vsake občine vsaj en kmet-volilec udeležil našega kmeč-kega sestanka.** Pomisliti je potreba, da, če zopet zmagajo klerikalci, **nam bodo še enkrat tako visoke doklade naložili in mi bomo morali plačevati in pri tem bode-mo izkrvaveli** — kajti doba šestih let je dolga. Komur je na tem, da zmagamo, ta se bo javil, kdor pa je proti, **ta je za svoj pogin.** — **Kmečka žena!** Tudi ti glej, da boš bodrila svojega moža, da poseže v vo-lilni boj, in če zmagamo, se bo tudi tebi, ki trpiš med vsemi slovenskimi ženami največ, odprla boljša bodočnost. Ne boj se ti, kmečka žena, če te pride duhovnik stra-šiti, da bodeš pogubljena in Bog si ga vedi s kom še! Pokaži mu vrata ter reci: **do-volj zla in trpljenja je že — naj nam za-sije boljša doba!** — **Torej vsi, možje in žene, v volilni boj za naše kmečko pravo!** — **zg Živinski in letni semenj v Zagorju ob Savi bo dne 3. novembra kakor druga leta.**

Ostali slovenski kraji

o Z Goriškega. Prav se je odrezal! Ko se je kmet Anton Povšič iz Gorice vračal domov v Anhovo, se mu je na dr-žavnem kolodvoru pridružil neki zagrizen klerikalec-duhovnik ter ga začel zbadati: »No, Tone, ali neseš medveda v košu?« Tone pa ni dolgo premišljal, ampak hlad-nokrvno ga je zavrnil: »O, ne medveda, ampak propadli gnjili klerikalizem nesem v Sočo, da ne bo smrdelo po njem po de-želi, ker ga je pri volitvah kap zadela!« Na ta mirni odgovor se je božji namestnik potuhnil, izginil kakor kafra v prihajajoči vlak in se odpeljal v Kanal, da bi ne zve-

del še kaj več. Da! Pošteno in pravično se je odrezal. Mogoče še živi tisto varano revše, ki je pred leti zidalo gradove v zrak po »Domoljubu« in se veselilo, da bo vedno žrlo in kmeta za nos vodilo. He, he, mi kmetje poznamo klerikalno bando in njih priganjače — farje! Prišel bo čas, ko pomedemo vsako smet klerikalne gnjilobe na Goriškem. Tudi vi Kranjci, obrnite se-daj hrbet duhovnikom, ki so največji so-vražniki do kmeta. Ali veste, kako so se branili, da se ne sme kmetu dati politična pravica. Dajte torej klerikalcem plačilni dan, kakor smo ga dali mi na Goriškem.

Popravek. Uredništvu »Slov. Doma« v Ljubljani. Sklicujoč se na § 19. tisk. zak. z dne 17. decembra 1862 drž. zak. št. 6 ex 1863, zahtevam z ozirom na spis, objavljen pod naslovom »Moja obsodba« v 41. številki »Slov. Doma« z dne 11. oktobra 1913, da sprejmete v zakonitem roku na istem mestu in z istimi črkami sledeči stvarni popravi: Ni res, da sem ponudil g. Ivanu Tauferju spravo, res pa je, da je ponudil spravo g. Ivan Taufer in da sem mu na to ponudbo odgovoril, da sem pri-pravljen se poravnati, ako g. Ivan Taufer svoje žalitve obžaluje v »Domoljubu« in »Slov. Domu«, in ako plača 20 K za »Slov. Stražo«. V Ljubljani, dne 15. oktobra 1913. — Dr. I. Zajec.

Gospodarstvo.

Izobrazba kmečkih deklet.

(Konec.)

Kmečka gospodinja mora stanovanje snažiti, zračiti in v redu imeti. Ako vsaj primerno to napravi, bo zadostovalo. Na-sprotno je pa ob gotovih časih v letu zelo zaposlena v neodložljivih delih na polju. Oskrbovati vrt in živino, molžo in marsi-kaj drugega je stvar gospodinje, oziroma je pod njenim vodstvom in nadzorstvom. Vsled pomanjkanja delovnih moči je tudi neobhodno potrebna pri poljskih delih, zlasti ob žetvi in košnji. Poleg tega ima še skrbeti za varstvo in vzgojo otrok, biti pri bolnikih itd.

Velike važnosti je tudi vpliv gospodi-nje na druge domačine. Imeti mora razu-mevanje za moževo delovanje. Ako ji to manjka, postane za najboljše njegove tež-nje neprestana ovira, dokler mož ne izgu-bi vsega veselja do dela. Kmečka gospodi-nja mora prav ravnati z možem; od tega je v največ slučajih odvisna njegova go-spodarska in нравna zmožnost ali ne-zmožnost. V njeni roki leži telesno, dušev-no in нравno prosvetanje otrok in njih primerna vzgoja za bodoči kmečki poklic. Kmečka mati je prva, ki otroku vcepi nag-nenje k stanu njegovih staršev. Od gospo-dinje je tudi odvisno, da je poslom bivanje in delo v kmečki hiši prijetno in vzdržljivo

ali pa zoperno in nevzdržljivo, in od nje je tudi največkrat odvisno dobro ali slabo razmerje do sosedov. Najlepše delovanje gospodinje je, da posreduje in blaži in spravlja duhove malih in velikih, da vsi skupaj drže.

Porabnost kmečke gospodinje nika-kor ne obstoji v tem, da je v posameznih strokah posebno dobra, n. pr. v kuhanju ali šivanju, v krmljenju prašičev in kur, ampak v tem, da vse svoje doižnosti kot žena, gospodinja in mati dobro izpolnuje in da je večča razporediti različna domača in poljska dela dan za dnem kako: letni čas zahteva v pravilnem razmerju. naj-prej najpotrebnejše, potem potrebno in ko-ristno, da vedno gleda na to, kako bi zbolj-šala svoje in domačinov delovanje, da se hitreje in boljše izvede, in da se čim naj-bolj po dnevnem in letnem času spravi v soglasje s kmečkim hišnim in poljskim go-spodarstvom. Kakor je koristna in pripo-ročljiva n. pr. uvedba modernega mlekar-stva s stroji, tako zgrešeno bi bilo, če bi se dali kmetje v to pregovoriti tam, kjer manjkajo predpogoji in kjer bi se ne skla-dalo s skupnim kmečkim gospodarstvom. Le tako izobraževanje kmečkih deklet bo koristno in primerno ter donašalo blago-slov kmečkemu stanu, ako se bo oziralo na vse označene okolnosti in potrebe.

LISTEK.

Begunci.

Povest izza francoske vojske.

(Dalje.)

V globokem gorskem kotlu med Krušno goro in sosednim hribom, ki je bil še nekoliko višji, je šumel potok, ob ka-terem je stal samotni mlin Dolciharjev. Ali le redko so se spominjali Podbrdčani starega mlinarja, ki se je, Bog ve, zakaj, naseil v tisti puščobi in samoti, še manj pa so mu donašali v mlin drugi, ker naj-bližja vas od Dolinarjevega mlinarja je bila Podbrdo in še to je bilo dobri dve uri. Zato je imel Dolinar, navadno svoja kanina prazna in stara kolesa so stala po cele tedne. Vendar pa se je Dolinar, ki je imel že blizu osemdeset let, le redko lo-čil iz svoje gorske puščobe in še ob ne-deljah je ostajal čisto doma, zato je ve-ljal pri vseh, ki so ga poznali, za nekake-ga samotarskega čudaka in krožile so o njem čudne govorice. Nekateri so trdili, da je celo čarovnik in se baš radi tega noče izseliti iz tistega mlina, ki je tako na samem in skrit med gorama, da ga je tež-ko najti.

Ali Dolinar se je za te govorice kaj malo brigal in mlin, v katerem je živel že njegov oče in so njemu tekla mlada leta, se mu je bolj prikupil kot vse drugo, dasi včasih po cele tedne ni videl drugega člo-veka, kakor svojo sestro, ki je bivala z

njim v mlinu in bila tudi že precej v letih. Tako sta živela tam v samotni tihi in mirno in nista prav nič pogrešala večje družbe.

Nekdaj, kakor se je poznalo, je vodila mimo mlina kolovozna pot, ker so vozili z gor drva in hlode, a ker so sedaj Podbržani napravili na drugi strani lepšo in krajšo, je ta zastarela, mah in trava sta jo že preraščala in samo ozka steza je še vodila do mlina, ki pa tudi ni bila zelo izhojna in je po njej prav lahko vsak zablodil, kdor ni bil večč.

A Matjaž, ki je tisti večer hitel s šestimi tovariši do samotarja Dolinarja, je kaj malo pazil, ali zablodi ali ne, samo da je čimprej iz Brinškove bližine.

Proti jutru skoro, ko se je že nekako bledikasto svetlikalo skozi meglo, ki se je valila cez gozdove, so dospeli do mlina in potrkali na vrata.

Dolgo ni bilo nikakega odgovora, na posled se je vendar nekdo za vratmi hripavo zadrl:

»Kdo je?!«

»Jaz, Drmalčev Matjaž!« se je odzval Matjaž in potrkal v drugič.

»Matjaž?« je začudeno ponovil stari Dolinar, ker on je bil, kot so ga fantje izpoznali po hripavem glasu.

»Kaj pa želiš tako zgodaj?« se je čudil Dolinar in odpahnil vrata, a videč, da ni sam, je široko odprl brezzoba usta, a se takoj glasno zasmel: »Aha, aha! Zdaj pa že vem, kaj to pomeni. Gonijo vas, to se pravi — lovijo vas, kaj ne? No, ako mislite, da ste pri meni na varnem, kar vstopite, saj enega že imam, bo imel vsaj večjo družbo.

»Koga?« o takoj vprašali fantje in se spogledali.

»O, ni iz vaše vasi!« je odkimal s svojo sivolaso, kuštravo glavo Dolinar. »Iz Zadola je, snoči je pribežal —«

»Kdo pa?« je povprašal hitro Matjaž.

»Županov je, Koblarjev Janez!« je odgovoril Dolinar.

»Janez?« je ponovil Matjaž in temna senca mu je legla v lice.

Da se tu sestaneta z Janezom, mu ni bilo nič kaj po volji, ker vedno sta si bila radi Marijanice velika sovražnika, a ker so fantje že stopali v temno vežo, je postopil za njimi tudi on, pazno motreč, kje ga zagleda.

V izbi je prižgal Dolinar staro leščerbo in ob slabem svitu je Matjaž vendar zagledal na peči spečega Janeza.

»Hoj, Janez!« je zarohnel stari Dolinar in ga pocukal za nogo. »Daj no, dvigni se, tovariši so tu!«

Fantje so posedli okoli mize, a Matjaž se je zagledal skozi malo okno v jutranji mrak, tako da je kazal Janezu hrbet.

»No, le zlezi doli, le!« je godrnjal Dolinar, ko se je Janez počasi motovilil raz peč in zaspano mel oči.

»Saj res,« je dejal, ko je pogledal po fantih. »Zabržani! Kaj so prišli že tudi nad vas!«

Fantje so molčali in zrlji samo na Matjaža, a ta je stal še vedno pri oknu, kot da se je v kaj zamaknil.

»No, le bliže, Janez!« mu je dejal eden, videč, da Janez nekako postrani opazuje Matjaža. »Kaj pa ga gledaš ko mačka miško. Le pustita za sedaj svoje neumnosti in roke si podajta, ko imata oba eno in isto pot!«

Tedaj se je Matjaž obrnil in grdo pogledal čez mizo.

»Kaj pa blebetaš,« je dejal, »ko tebe stvar nič ne briga!« Potem pa se je obrnil proti Janezu. »Ti, Janez, kaj pa se ti je zbledlo, da se potikaš tod okoli?«

Janez je nekaj časa molčal, potem pa je odgovoril:

»Prav isto kakor tebi!«

»No,« se je prisiljeno nasmehnil Matjaž — »da ima moj oče toliko tisočakov, kakor tvoj, bi me gotovo danes ne bilo tukaj! Ampak blede se ti, Janez! Kaj res misliš dobiti Marijanico?«

Janeza je polila rdečica in rad bi bil povedal par krepkih Matjažu, a bal se je, ker je videl, da je sam, a Zabrzhanov sedem.

»To je moja stvar,« je dejal naposled in sedel k peči.

»Pa si res zelo ošaben,« je dejal Matjaž in srknil iz čaše, v kateri mu je ponudil Dolinar žganja. »Ampak to ni tako lahko izvršljivo, kot je izgovorjeno, Janez! Marijanice ti ne boš nikdar imel!«

»Misliš,« je dejal Janez nekako porgljivo in videlo se mu je, da težko premaguje svojo jezo.

»Ne samo mislim, ampak za gotovo lahko rečem! Kaj misliš, da se ljubi Marijanici tvojih tisočakov, ki pa bi jih itak ne dobil, tudi ako bi njo, kar pa se ne bo zgodilo. Le pusti v miru naša dekleta in izberi si jo v Zadolu, ali pa koder hočeš, sicer znaš nekoč odnesti iz naše vasi krvavo glavo in pretresene možgane!«

»No, no, le tiho!« ju je začel miriti stari Dolinar, videč, da se je Matjaž v resnici razljutil. »Kaj se bosta prepirala radi dekleta! Tisti naj jo ima, ki ga ima tudi ona rada, drugi pa naj si jo izbere kje drugje. E, zaradi enega dekleta se pa res ne smeta pobiti!«

»Kdo pa se pobija?« ga je povpraševal Matjaž. »Ampak temu le svetujem, naj tako ravna, da bo za njega prav in za druge. Kaj se mu je treba sedaj potikati tod okoli, ko bi lahko doma sedel in z veseljem gledal, kako nas gonijo biriči, a se njega niti ne dotaknejo. Veš, Janez, ko bi bil jaz na tvojem mestu in nosil tvojo glavo, si jo takoj odrežem!«

Fantje so se zasmeli, a Janez je ostal tih in je le časih ošvrknil Matjaža z jeznim pogledom.

»No, ali mogoče ni res?« je nadaljeval Matjaž. »Za punco lazi na vse kriplje

in načine, ko vidi, da ga ne mara. Potem se pa skriva okoli pred biriči, kakor volk, ko oče kar žalosti z njim cvili. P recite, d je to pametno. Oče ga bo odkupil, on pa bega okoli kakor obseden!«

»Kdo pravi, da me bo odkupil?« je ježno izpregovoril Janez.

(Dalje prih.)

Listnica uredništva.

Gosp. F. M. v Idriji. Spis prejeli in ga priobčimo kakor hitro bo dopuščal prostor. Prosimo malo potrpljenja.

Gosp. dopisnik v Bršljinu. Prihodnjič! Le dopisujte, prosimo, toda ne osebnih napadov, ampak zanimive novice. Saj ni list za to, da bi vsakega klerikalca napadal, kam pa pridemo! Pove se le resnico o ljudeh, ki igrajo v klerikalni politiki večje vloge, in le tu smo včasih primorani z osebnimi napadi.

Gosp. F. D. na Raki. Prinesemo prihodnjič. — Istotako vsem drugim dopisnikom.

Izdajatelj in odgovorni urednik:

Valentin Kopitar.

Razširjajte „Slovenski Dom“.

Sladni čaj - znamka Sladin!

Kri! polovico prihranka tudi na mleku in sladkorju in okusen zajtrk, južno! dosežejo oni, ki namesto kave, čaja, kakao, sladne kave, pijejo **sladni čaj**. Ako se pa uporablja pri dojenčkih namesto moke za otroke, so otroške bolezni manj nevarne. — je za polovico cenejši. Dr. pl. Trnkóczyjev sladni čaj ima **Moč!** ime Sladin in je vedno bolj priljubljen. Povsod 1/4 kg zavoj 60 vin. Tudi pri trgovcih. Po pošti pošlje najmanj 5 zavojev lekarnar Trnkóczy v Ljubljani. Ta lekarnar je svojih osem otrok zredil s sladnim čajem. Glavne zaloge na Dunaju: le- **Zdravje!** karne Trnkóczy: Schönbrunnerstrasse šte. 109, Josefstadterstrasse šte. 25, Radetzkyplatz šte. 4. V Gradcu: Sackstrasse šte. 4.

Prilporočljivi za one, ki se čutijo bolne, slabe. Za resničnost tega naznanila jamči 5 tukaj navedenih trdk Trnkóczyjevih, istotako ugodne sodbe zaupanja vrednih oseb. — 3

Lastna lovarna
ur v Sveci
1887
Zahtevajte **JUBILEJNI CENIK** zastoni
1912
Fr. Čuden, Ljubljana.

Preklic.

Podpisani Alojzij Bačar h. št. 15, iz Dolenj pri Vipavi javno prekličem vse razžaljeve besede, s katerimi sem grede po cesti proti Šturji žalil g. Josipa Marc iz Planine h. št. 24.

79

V Dolenjah občina Planina, dne 19. oktobra 1913.

Alojzij Bačar.

Na vse prijatelje

dobro kave!

Ste pokusili kavo z kavim pridatkom : Frank? Dobite na mizo črstejši ter barvovitejši zvrek... : Frank; iz zagreške tovarne je le pravi z kavim mlinčkom.

emp 100/23 6-43

Obrtniški koledar

za leto 1914, izdal J. Hauptman,

oficijal trgovske obrtniške zbornice v Ljubljani.

Koledar ima za **obrtneke mnogo poučne vsebine, med drugim tudi knjigovodstvo za obrtnike.** Cena samo 70 vinarjev, po pošti 80 vinarjev. Dobiva se po vseh knjigarnah in pa pri izdajatelju

v Ljubljani, Francovo nabrežje št. 7.

Denarja ni,

draginja je vedno večja, **zaslužek** majhen. Ako hočete z malim trudom **gotovo 10 do 29 K na dan zaslužiti**, pošljite za pojasnila v pismu znamko za 10 vinarjev in svoj natančen naslov na:

Jos. Batič,

Ilirska Bistrica 27, Kranjsko.

Pozor! 50.000 parov čevljev!!

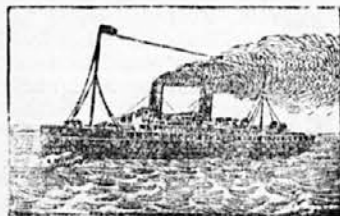
4 pare čevljev za samo K 8.50.

Zaradi ustavljenja plačil več velikih tvornic se mi je naročilo, veliko množino čevljev globoko po izdelovalno ceno **oddati**. Prodajam torej vsakomur 2 para moških in 2 para ženskih žnoraštih čevljev, usnje, rujava ali črno, galoširanih, kapenbezac, močno žebljana usnjata podlaga, velelegantna najnovejša fazija, velikost po številu. Vsi 4 pari stanejo samo K 8.50. Pošlje po povzetju.

S. Lustig, eksport čevljev, Neu Sandez št. 170.

Izmenjava dovoljena ali denar nazaj.

Samo 5 dni iz HAVRE v NEW-YORK

Brzoparniki: 13

France, La Provence, La Savole, La Lorraine, La Touraine, Roshambeau.

: Samo pet dni! :

vozijo francoski brzoparniki, najkrajša in najcenejša vožnja.

Veljavne vozne listke (šifkarte) za Ameriko in vozne liste iz Amerike nazaj v domovino po najnižji ceni izdaja **edini**

Ed. Šmarda

oblast. konces. potovalna pisarna v Ljubljani, Dunajska cesta št. 18.

v hiši Kmetke posojilnice, nasproti 'Figovca'.

Loterijske številke.

Dvignjene v soboto, dne 18. oktobra 1913

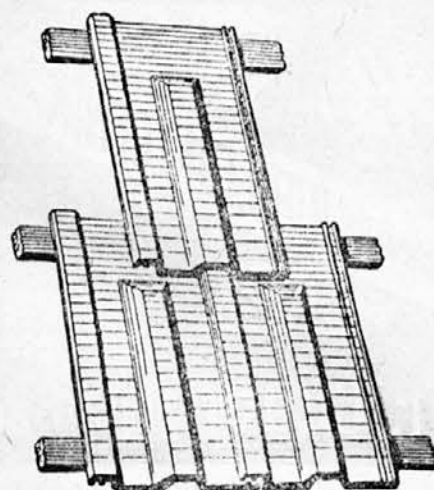
Linc: 36, 55, 89, 42, 44.

Dvignjene v sredo, dne 22. oktobra 1913.

Trst: 42, 9, 87, 52, 74.

Žrčne cene v Ljubljani

	Cena			
	od		do	
	K	h	K	h
1 kg govejega mesa I. vrste . . .	1	72	1	92
1 " " " II. " . . .	1	52	1	72
1 " " " III. " . . .	1	40	1	48
1 " telečjega mesa . . .	1	80	2	—
1 " praščjega mesa (svežega) . . .	2	—	2	20
1 " " " (prekajenega) . . .	2	20	2	40
1 " koštrunovega mesa . . .	1	40	1	50
1 " Prašiči na klavnici . . .	1	00	1	24
1 " kozličevega mesa . . .	0	—	0	—
1 kg masla . . .	2	60	3	60
1 " masla surovega . . .	2	60	2	80
1 " masti praščje . . .	1	80	2	00
1 " slanline (špeha) sveže . . .	1	72	1	92
1 " slanline prekajene . . .	1	90	2	—
1 " sala . . .	1	80	1	92
1 " surov. margarinkega masla . . .	2	40	0	—
1 " kuhan. margarinkega masla . . .	2	60	3	—
1 jajce . . .	—	10	—	0
1 l mleka . . .	—	20	—	22
1 " " posnetega . . .	—	08	—	10
1 " smetane sladke . . .	—	90	1	00
1 " " kisle . . .	1	40	1	60
1 kg medu . . .	3	20	3	60
1 " čajnega surovega masla . . .	1	20	1	30
1 piščanec . . .	—	40	—	60
1 golob . . .	2	00	0	—
1 raca . . .	3	60	0	—
1 gos . . .	0	—	0	—
1 kapun . . .	0	—	0	—
1 puran . . .	35	40	—	—
100 kg pšenice moke št 0 . . .	35	00	—	—
100 " " " " 1 . . .	34	40	—	—
100 " " " " 2 . . .	33	60	—	—
100 " " " " 3 . . .	33	10	—	—
100 " " " " 4 . . .	32	50	—	—
100 " " " " 5 . . .	31	80	—	—
100 " " " " 6 . . .	28	20	—	—
100 " " " " 7 . . .	16	60	—	—
100 " " " " 8 . . .	24	—	—	—
100 " koruzne moke . . .	50	—	—	—
100 " ajdove moke . . . I . . .	44	—	—	—
100 " ajdove moke . . . II . . .	—	—	—	—
100 " ržene moke . . .	—	30	—	—
1 l fižola . . .	—	—	—	—
1 " graha . . .	—	28	—	—
1 " leče . . .	—	32	—	—
1 " kaše . . .	—	26	—	—
1 " ričeta . . .	22	—	—	—
100 kg pšenice . . .	18	50	—	—
100 " rži . . .	17	00	—	—
100 " ječmena . . .	19	00	—	—
100 " ovsa . . .	24	00	—	—
100 " ajde . . .	—	—	—	—
100 " prosa belega . . .	19	—	—	—
100 " " navadnega . . .	18	50	—	—
100 " koruze . . .	22	00	—	—
100 " činkvantina . . .	5	00	—	—
100 " krompirja . . .	—	—	—	—
Lesni trg.				
Cena trdemu lesu 8 do 11 K.				
Cena mehkeemu les 7—do 8—K.				
Trg za seno slamo, in steljo.				
Na trgu je bilo				
voz sena . . .	4	—	7	50
" slame . . .	3	50	6	50
" stelje . . .	0	00	0	—
" detelja . . .	0	00	0	—

Fr. Mally & dr.
tovarna opeke v Sr. Gameljnih,
pisarna v Ljubljani, na Resljevi cesti št. 2

priporoča

zarezo strešno, navadno strešno in strojno zidno
:: opeko v vsaki množini in najboljši kakovosti. ::

Vzorci brezplačno.

25

Sprejema zastopnike.